

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชน

ตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี*

ปริญญญา ยิ้มประเสริฐ¹

นันทยา น้อยจันทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชากร หมู่ที่ 1-7 ตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด

ช่วงที่ 2 เสนอแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ในภาพรวมทุกหมวดมีปัญหาอยู่ในระดับมาก หมวดสุขภาพดี มีปัญหามากเกี่ยวกับการตรวจรักษาสุขภาพทั่วไป อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หมวดมีบ้านพักอาศัย มีปัญหาในการออกเอกสารสิทธิที่ดินปลูกสร้างที่พักอาศัย หมวดฝึกฝนการศึกษา มีปัญหาด้านอุปกรณ์การสอน หมวดรายได้ก้าวหน้ามีปัญหาด้านการจัดทำบัญชีรับจ่ายครัวเรือน หมวดปลูกฝังค่านิยมไทย มีปัญหาขาดเสถียรภาพ และหมวดร่วมใจพัฒนา มีปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับชุมชน

2. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการสภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพดีขึ้น มีการพัฒนาตัวชี้วัด และกำหนดเป้าหมายของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนไว้ให้ชัดเจน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้คำแนะนำ รับทราบปัญหาต่างๆ และหาวิธีการช่วยเหลืออย่างจริงจัง เพื่อที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลเจ้าวัด ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต / ความจำเป็นพื้นฐาน / ตำบลเจ้าวัด

*วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตรการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พ.ศ. 2554

¹ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

² รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

The Approach of Advancing the Quality of Life According to Basic Needs of the Chao Wat Population, Ban Rai District, Uthai Thani Province^{*}

Prarinya Yimprasert¹

Nuntiya Noichun²

Abstract

The purposes of this research emphasize the problems of advancing the quality of life of the Chao Wat population at Ban Rai District, Uthai Thani Province, and an approach in enhancing the quality of life according to the basic needs of the Chao Wat Subdistrict people, Ban Rai District, Uthai Thani Province.

The procedures divided into two sections are as follows: The first section is about the study of the problems on advancing the quality of life of the Chao Wat population, Ban Rai district, Uthai Thani. The participants are 265 resident families who live in Mu 1-7, Chao Wat subdistrict. The tools used in the research is a rating scale questionnaire, asking for six aspects as follows: 1. Health 2. Accommodation 3. Education 4. High income 5. Implant value 6. United cooperation to develop all the products. There are 36 questions, and the statistics for analyzing the data are percentage and standard deviation.

The second section which provides the approach of advancing the quality of life of the Chao Wat population, Ban Rai district, Uthai Thani uses focus group discussion process as a tool.

The research finding were as follows:

1. Overall, advancing the quality of life according to basic needs of the Chao Wat population, Ban Rai district, Uthai Thani shows that they have a high level of problems. People are healthy, but they still have the health checkup problems at least once a year. In the residence section, they are having problems with getting a land certificate for building the places of residence in. Within education they have problems with receiving new teaching equipment and working with poor equipment. There are income management problems relating to making an account for handling income and advanced money. In the Thai values installing section, they have shown to have a major drug problem. Within the united development section, they have a drug protection and suppression problem in the community.

2. In providing the approach of advancing the quality of life according to basic needs of the Chao Wat population, Ban Rai district, Uthai Thani, they should pay attention to the environmental effects that will help to develop the quality of life of the Chao Wat people. They should develop better indicators that will clearly help the development of the basic needs of the people. These related organizations must give advice for advancement, be aware of different problems, and pay attention to the problems that need to be solved for their quality of life. This research and the implementation of this research will help speed up the process of improving the life of the people who live in the Chao Wat subdistrict.

Keywords: Quality of Life/Needs Basic/Chao Wat Subdistrict

^{*} Research Article from the Thesis for the Master of Art Degree, Strategy Development Program, Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand. 2011

¹ Staff of Policy and Planning Analysis in Chao Wat Subdistrict Administrative Organization, Ban Rai District, Uthai Thani Province

² Assoc. Prof., Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University (Thesis Advisor)

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

พระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในวโรกาสที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พช.) และเจ้าหน้าที่เข้าเฝ้าถวายรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยความว่า

“การดำเนินงานการพัฒนา แต่ก่อนใช้วัดด้วยสายตาบ้าง เฉลี่ยไปตามความคิดเห็นที่ไม่เป็นเชิงสถิติบ้าง ทำให้ไปเรื่อย ๆ บ้าง แต่ตอนนี้ราชการมีการสำรวจข้อมูล จปฐ. เป็นข้อมูลที่คิดว่าในขณะนี้ดีที่สุดแล้ว ดีในการเป็นฐานให้เริ่มต้นแก้ไขปัญหาก็เป็นข้อมูลที่ย่อย ง่าย และเห็นด้วยที่มีการสำรวจข้อมูล จปฐ. มีการวัดเพื่อให้พบปัญหาซึ่งเมื่อรู้ปัญหาแล้วจะได้มีการแก้ไขปัญหาก็เป็นการวัดที่ตรงหรือไม่ตรงแน่นอนต้องมีการผิดพลาดบ้าง ก็ไม่น่าจะเป็นปัญหาใหญ่ ขอให้สิ่งที่จะช่วยชี้ให้ฝ่ายรัฐเข้าไปหาชาวบ้านได้ทราบปัญหาของชาวบ้านบ้าง เมื่อเราทำจริง สำรวจจริง จะทำให้พบกับบุคคลที่ควรส่งเสริม หรือทำให้พบปัญหา และเมื่อพบปัญหาแล้วจะแก้ไขอย่างไรเป็นสิ่งที่ตามมาหลักการพัฒนาที่ควรคำนึงถึงคือ ช่วยเขาเพื่อให้เขาช่วยตัวเองได้ การให้คำแนะนำ เพื่อให้ชาวบ้านได้เรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ” (กรมการพัฒนาชุมชน. 2544: 1)

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และการจะพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จ และก้าวหน้าได้นั้น ทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่จะต้องเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรจึงถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2534: 14-15) แม้ว่านโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจะเริ่มขึ้นมานานแล้ว ทั้งในด้านการบริการทางสาธารณสุข บริการด้านการศึกษา การฝึกอบรม ตลอดจนการฝึกทักษะ และอาชีพให้กับประชาชนของประเทศก็ตาม แต่คุณภาพชีวิตของคนไทยก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2529: 71-72) เนื่องจากการพัฒนาประเทศในระยะเริ่มแรกมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ทางด้านวัตถุเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยคาด หวังว่าเมื่อเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น ประชาชนในประเทศจะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นไปด้วย แต่ในระยะเวลาต่อมาได้มีผู้ศึกษาพบว่า การพัฒนาด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ไม่ได้ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นได้อย่างแท้จริง

ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ มนุษย์มีความต้องการปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อสนองตอบความต้องการของร่างกาย และจิตใจ หากมนุษย์ได้รับการสนองตอบตามความต้องการดังกล่าวอย่างเพียงพอ และเหมาะสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทำให้เกิดความสุข ความพึงพอใจในการดำรงชีวิตแล้วมนุษย์จะมีคุณภาพชีวิต (อังรดา นวจินดาและขจีรัตน์ ภิรมย์ธรรมศิริ. 2532: 17) ซึ่งคณะกรรมการการประสานงานโครงการปรัณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติกระทรวงสาธารณสุข ได้อธิบายถึงหลักการและแนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตของมนุษย์จะดีได้นั้น

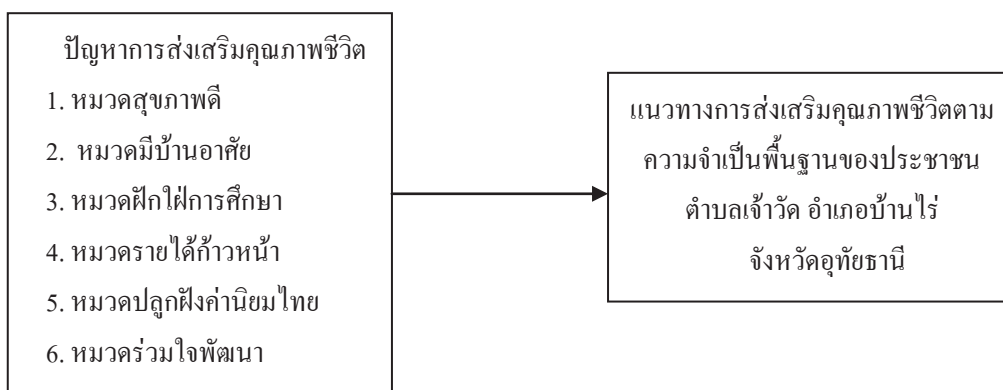
พิจารณาจากการที่ครัวเรือนมีการดำรงชีวิตได้บรรลุตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (Basic need) และได้แยกความจำเป็นพื้นฐานที่มนุษย์ต้องการออกเป็น 2 ด้านได้แก่ ความต้องการด้านกายภาพ เป็นความต้องการด้านวัตถุ เช่น ที่อยู่อาศัย อาหาร น้ำสะอาด การมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง การได้รับการศึกษา ความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น และความต้องการด้านจิตภาพ เป็นความต้องการที่เป็นนามธรรม เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีเสรีภาพ ความมีศักดิ์ศรี ความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของตน ความสามารถในการตัดสินใจที่จะมีผลต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าความจำเป็นพื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้มนุษย์และครอบครัวบรรลุความมีคุณภาพชีวิต

ประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาชีพรองคือ รับจ้างทั่วไป บ้านเรือนที่อยู่อาศัยก่อสร้างไม่ถูกสุขลักษณะ ปัญหาการไม่มีเอกสารในที่ดินทำกิน ประสบปัญหาน้ำกิน น้ำใช้ การให้บริการสุขภาพไม่ทั่วถึง ขาดความรู้ด้านการศึกษาเพื่อ้นำการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและโอกาสในการประกอบอาชีพ จึงทำให้เกิดปัญหากับประชาชนในตำบลเจ้าวัดในหลายด้าน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลเจ้าวัด และใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เกิดความสุขกายและใจดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในตำบลเจ้าวัดได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตดียิ่งขึ้นตามไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนและดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ประชากร ได้แก่ ประชากร หมู่ที่ 1-7 ตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 835 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรหมู่ที่ 1-7 ตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 265 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 40) ครัวเรือนละ 1 คน

ช่วงที่ 2 การเสนอแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน จำนวน 9 คน เพื่อทำการสนทนากลุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
2. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ชุด เป็นแบบสอบถามการศึกษาปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานีโดยแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 6 หมวด ได้แก่ หมวดสุขภาพดี หมวดมีบ้านพักอาศัย หมวดฝึกฝนการศึกษา หมวดรายได้ก้าวหน้า หมวดปลูกฝังค่านิยมไทย และหมวดร่วมใจพัฒนา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ

ช่วงที่ 2 เสนอแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 6 หมวด คือ หมวดสุขภาพดี หมวดมีบ้านพักอาศัย หมวดฝึกฝนการศึกษา หมวดรายได้ก้าวหน้า หมวดปลูกฝังค่านิยมไทย และหมวดร่วมใจพัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

1. ขอทำหนังสือแนะนำและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ที่มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ไปขอความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ส่งแบบสอบถามถึงครัวเรือนของประชาชนตำบลเจ้าวัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใน จำนวน 265 ชุด วันที่ 28 ธันวาคม 2552 ด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและได้เก็บรวบรวมข้อมูล คืน จำนวน 265 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ช่วงที่ 2 เสนอแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อขอเชิญเข้าร่วมประชุมกระบวนการสนทนากลุ่ม

2. ประชุม ณ ห้องประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ในวันที่ 12 มีนาคม 2553

3. ผู้วิจัยเป็นผู้นำเสนอปัญหาทั้ง 6 หมวด และดำเนินการประชุมการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีเลขาธิการเป็นผู้จัดบันทึกการประชุมสนทนากลุ่มตามข้อแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล และขอนำเสนอแนะรูปแบบการแก้ปัญหาทั้ง 6 หมวด จากคณะผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน มาตรวจสอบและสังเคราะห์ข้อมูลสรุปผลแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความ

จำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี แล้วนำไปดำเนินการอภิปรายผล และเขียนรายงานผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. การประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลความหมาย (สำราญ มีแจ้ง.2544: 37)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ประชากรที่ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 265 ครั้งเรือนส่วนมากเป็นเพศชาย อายุอยู่ระหว่าง 36-55 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพเกษตรกร มีรายได้ระหว่าง 3,000 – 5,000 บาท เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกหมวดปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดปรากฏผล ดังนี้
 - 1.1 หมวดสุขภาพดี ภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการตรวจ รักษาสุขภาพทั่วไปอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ
 - 1.2 หมวดมีบ้านพักอาศัย ภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การออกเอกสารสิทธิที่ดินปลูกสร้างที่พักอาศัย มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ
 - 1.3 หมวดฝึกฝนการศึกษา ภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อุปสรรคในการเรียนการสอน ปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ
 - 1.4 หมวดรายได้ก้าวหน้า ภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ
 - 1.5 หมวดปลูกฝังค่านิยมไทย ภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์ ปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ
 - 1.6 หมวดร่วมใจพัฒนา ภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับชุมชน มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ
2. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชน ตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี สรุปได้ดังนี้

2.1 หมวดสุขภาพดี มีการส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ โดยเสริมสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงการบริการด้านสาธารณสุขของรัฐ มีสิทธิในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้ามีหลักประกันสุขภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิต

2.2 หมวดมีบ้านพักอาศัย ที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่สำคัญ และจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ คนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากจะต้องมีสุขภาพดีแล้ว ควรต้องมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงแข็งแรง เป็นแหล่งพักพิงสำหรับชีวิต และสร้างความอบอุ่นในครอบครัว

2.3 หมวดฝึกฝนการศึกษา คนเป็นปัจจัย และผลของการพัฒนาประเทศ หากประชากรของประเทศมีคุณภาพ จะส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาที่ยั่งยืน คนจะมีคุณภาพถ้าได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาพัฒนาคน คนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ”

2.4 หมวดรายได้ก้าวหน้า สภาพสังคมในปัจจุบันการมีรายได้เป็นสิ่งสำคัญในการนำมาแลกเปลี่ยนกับสิ่งจำเป็นต่างๆ ในชีวิต รายได้ก้าวหน้า ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายได้ของคน ทำให้ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน

2.5 หมวดปลูกฝังค่านิยมไทย สืบเนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่วัฒนธรรมตะวันตก และชาติอื่น ๆ ไหลบ่าเข้ามาในประเทศไทย ทำให้เด็กรุ่นใหม่ของไทยลืมนิเวศวิถีชีวิต และวัฒนธรรมไทยไปไม่น้อย ดังนั้นเพื่อให้ดำรงความเป็นไทยไว้ได้อย่างมีศักดิ์ศรี การปลูกฝังค่านิยมไทยเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นเก่าไปยังคนรุ่นใหม่ของสังคมโดยกระบวนการเลี้ยงดูเด็ก และขัดเกลาทางสังคม เริ่มต้นจากพ่อ แม่ ญาติ เพื่อน โรงเรียนและสื่อต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนทางสังคมที่ทำหน้าที่ปลูกฝังวัฒนธรรมเริ่มจากการเป็นแบบอย่างให้เด็กเลียนแบบจนเป็นความเคยชินซึมซับจนกลายเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของเด็กโดยไม่รู้ตัว สิ่งเหล่านี้จะช่วยกล่อมเกลาเด็กให้เกิดการเรียนรู้ และรับการถ่ายทอดวัฒนธรรมรวมทั้งค่านิยม

2.6 หมวดร่วมใจพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนสำคัญการเสริมสร้างพลังอำนาจในประชาชนในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมทางสังคม และการเมืองสามารถแต่งเติมชีวิตคนเราและทำให้ชีวิตชุมชนสมบูรณ์ขึ้น นับว่าเป็นมิติสำคัญของความก้าวหน้าในการพัฒนาคน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตำบลเจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีประเด็นที่สำคัญ ควรอภิปราย ดังนี้

1. หมวดสุขภาพดี พบว่า การตรวจรักษาสุขภาพทั่วไปอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ปัญหาทุกทั้งนี้ เพราะประชาชนไม่เห็นความสำคัญในการตรวจสุขภาพและคิดว่าการตรวจสุขภาพต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก อีกทั้งประชาชนยังมิฐานะยากจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ เกียรติเสวี (2545) ได้ศึกษา

ความสุขของคนไทยแบบสร้างชิ้นเองยั่งยืนกว่าซื้อหา จากการประเมินความคิณภูมิปัญญาชาวบ้านภาคอีสานราว 200 คน ใน 4 จังหวัดคือ บุรีรัมย์ นครราชสีมา ขอนแก่น และสุรินทร์ ระยะเวลา 2 ปี ผลของการศึกษาพบว่า ตัวชี้วัด มีน้ำหนักมากที่สุดคือ ครอบครัวอบอุ่น ร่างกายและจิตใจแข็งแรง มีหลักประกันชีวิตที่ดี ความสุข ที่แท้จริงของชุมชนในชนบท 4 จังหวัดคือ การพึ่งตัวเองเป็นหลัก เรื่องครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ความอบอุ่นในครอบครัวเป็นกำลังใจที่จะประกอบกิจการทุกอย่างที่ขวางหน้าสู่เป้าหมายสำเร็จได้สุขภาพดีตามมา มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองก็สบายใจทำให้ความเจ็บป่วยลดน้อยลงความสุขที่คอยใช้เงินซื้อหาอยู่ตลอดไม่มีสิ้นสุด 8 หมวด คือ หลักประกันชีวิต มีสุขภาพดี ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สิ่งแวดล้อมที่ดี มีอิสรภาพ มีความภาคภูมิใจ และเข้าถึงธรรมชาติ

2. หมวดมีบ้านพักอาศัย พบว่า การออกเอกสารสิทธิที่ดินเพื่อปลูกสร้างที่พักอาศัย มีปัญหามาก เพราะประชาชนบุกรุกที่ดินของผู้อื่นและของส่วนราชการอย่างไม่ถูกต้อง ไม่มีหนังสืออนุญาตในที่ดินในการปลูกสร้างบ้านพักอาศัย ซึ่งสอดคล้องกับกัลยาณี ทองสว่าง (2546) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเคหะชุมชนแออัด ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดี คือมีสภาพแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมรอบบ้าน สิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน เช่น โทรศัพท์ และความปลอดภัยเป็นที่พอใจของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อม มีไฟฟ้า น้ำประปา ย่อมทำให้ชีวิตของผู้สูงอายุมีความสุข

3. หมวดฝึกฝนการศึกษา พบว่า อุปสรรคในการเรียนการสอนมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมจิตต์ สุพรรณทัศน์ และนิภา มนูญิจู (2525: 108) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยการศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เนื่องจากการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสติปัญญาและสุขภาพของบุคคลที่ดีอยู่แล้วให้เจริญยิ่งขึ้น นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการศึกษาว่า เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การสั่งสอน การฝึกอบรมความรู้ ความชำนาญ เจตคติ ซึ่งรวมเรียกว่า การจัดประสบการณ์ให้แก่ประชาชน และรวมถึงความหมายของกระบวนการต่างๆ ของสังคมที่จะถ่ายทอดแนวคิด ความเชื่อระบบ พฤติกรรม ตลอดจนศิลปกรรมต่าง ๆ ซึ่งรวมเรียกว่า วัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ดังนั้น การศึกษาช่วยให้บุคคลสามารถใช้ความรู้ ความคิด และสติปัญญานำมาแก้ไขปัญหาคำถามชีวิตได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้บุคคลสามารถใช้ความรู้ความชำนาญที่เรียนรู้มาประกอบอาชีพช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ มีความเพียร ขยัน อดทน รู้จักการออมทรัพย์ การรักษาสุขภาพอนามัย การวางแผนชีวิตครอบครัว โดยการกำหนดแผนการแต่งงาน การมีบุตร การอบรมเลี้ยงดูบุตร การศึกษาของบุตร การศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างคุณภาพชีวิตในส่วนที่เป็นการใช้ความคิด สติปัญญา และเหตุผลในการดำรงชีวิตของประชาชน ประเทศหรือสังคมใดที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่ประชากร มีการกระจายบริการทางการศึกษาที่มี

คุณภาพอย่างทั่วถึง มีการรับรู้และสื่อความหมายได้ดี มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งทางด้านกายภาพและมีคุณภาพชีวิตในจิตใจประเทศนั้นย่อมเป็นประเทศที่มีประชากรที่มีคุณภาพอันนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. หมวดรายได้ก้าวหน้า พบว่า การปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่มีปัญหาในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสายน้ำผึ้ง รัตนงาม (2547) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง : กรณี ศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถานผลการศึกษาพบว่าสมาชิกเสถียรธรรมสถาน ส่วนใหญ่เห็นด้วยในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (ร้อยละ 74.8) รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมาก (ร้อยละ 16.8) และน้อยที่สุด คือ เห็นด้วยในระดับค่อนข้างน้อย (ร้อยละ 8.4) เมื่อพิจารณารายละเอียดของข้อมูลเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสามารถเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ในระดับความคิดเห็นระดับค่อนข้างมาก คือ ด้านการเรียนรู้ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ และด้านการนำไปประยุกต์ใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78, 3.06 และ 3.17 ตามลำดับ

5. หมวดปลูกฝังค่านิยมไทย พบว่า โดยการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์มีปัญหาที่สอดคล้องกับสุพรรณิ ไชยอำพรและสนธิ สมักรการ (2534: 7) ให้ความเห็นว่าคุณภาพชีวิตคือชีวิตที่มีความสุขพอสมควรทั้งร่างกายและจิตใจ ความสุขกาย คือ ได้รับตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ เช่น การได้รับการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนจากครอบครัวเป็นอย่างดี สุขภาพอนามัยแข็งแรง มีการศึกษาดี มีอาชีพการงานดี มีโอกาสเลื่อนฐานะตามความเหมาะสม ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีโอกาสในการแสวงหาความบันเทิงรื่นเริงใจตามสมควรส่วนความสุขใจ คือ การหล่อหลอมปัจจัยด้านความเชื่อ ค่านิยม ศีลธรรมและจริยธรรมให้เกิดความสมดุล

6. หมวดร่วมใจพัฒนา พบว่า การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับชุมชน มีปัญหาที่สอดคล้องกับชุดิมา เลาหวิจิตรจันทร์ (2544) ได้วิจัย เรื่องการศึกษาคุณภาพชีวิตนักศึกษาสังคมสงเคราะห์สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมส่วนใหญ่อยู่ระดับปานกลาง จากองค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิต 9 ด้าน คือ สุขภาพดี มีที่อยู่อาศัย การศึกษาถ้วนทั่ว ครอบครัวมีสุข รายได้ดี ใช้เวลาว่างและกิจกรรมนันทนาการ อยากร่วมพัฒนา พาสู่คุณธรรม รักษาสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาส่งเสริมให้มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างจริงจัง ให้ความถูกต้องเชื่อถือได้และให้ประชาชนเข้าร่วมทุกขั้นตอนของการส่งเสริมคุณภาพชีวิต จนสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์
2. ควรมีการประสานงานให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และนำไปใช้ประโยชน์ในการหน่วยงานของตนเอง
3. ประชาสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ ประชาชนถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของความจำเป็นพื้นฐาน พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือ การปรับปรุงให้การนำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานสะดวก

และง่ายต่อการนำไปใช้ ผู้วิจัยเชื่อว่า การจัดเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพตรงตามความเป็นจริงจะนำไปสู่การยอมรับของประชาชน หน่วยงานต่าง ๆ และพร้อมที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแนวทางและสามารถวางแผนแก้ไขปัญหาดังตรงตามความต้องการของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2544). **วิสัยทัศน์พัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน.
- กัลยา ทองสว่าง. (2546). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเคหะชุมชนแออัด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ(ศิลปศาสตรบัณฑิตเพื่อพัฒนาชุมชน). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2529). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2529-2534**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid> (1 มีนาคม 2552).
- _____. (2534). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ.2534-2539**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid> (1 มีนาคม 2552).
- ชุดิมา เลาหวิจิตรจันทร์. (2544). **คุณภาพชีวิตของนักสังคมสงเคราะห์สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ(ประชากรศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ และนิภา มนูญปัจจุ.(2525). **ประชากรกับคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2538). **รายงานผลการพัฒนาประเทศระยะครึ่งแผน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). **สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : นิชนเอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป,
- สุพรรณิ ไชยอำพร และสนิท สมักรการ. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของคนไทย ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองกับชาวชนบท**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัจฉรา นวจินดา และขจีจิรัส ภิรมย์ธรรมศิริ. (2532). **ความสัมพันธ์ระหว่างความจำเป็นพื้นฐานภาวะทางพฤติกรรมศาสตร์และคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

